

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 27 juni 2018
(OR. en)

10582/18

RC 18

FÖLJENOT

från:	Jordi AYET PUIGARNAU, direktör, för Europeiska kommissionens generalsekreterare
inkom den:	18 juni 2018
till:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generalsekreterare för Europeiska unionens råd

Komm. dok. nr:	COM(2018) 482 final
Ärende:	RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN Rapport om EU:s konkurrenspolitik 2017

För delegationerna bifogas dokument – COM(2018) 482 final.

Bilaga: COM(2018) 482 final

Bryssel den 18.6.2018
COM(2018) 482 final

**RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET,
EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

Rapport om EU:s konkurrenspolitik 2017

{SWD(2018) 349 final}

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN

Rapport om EU:s konkurrenspolitik 2017

1. Inledning

År 2017 var det 60 år sedan undertecknandet av Romfördraget, som lade grunden för dagens EU. Det innebär att också EU:s konkurrenspolitik funnits i över 60 år. EU har nämligen sedan dag ett haft regler som skyddar en sund, icke-snedvriden konkurrens.

Under de senaste årtiondena har konkurrenspolitiken inneburit en stor skillnad för människor. EU:s medborgare kanske inte alltid känner till konkurrensreglerna men de deltar i marknaden dagligen. Konkurrens driver företag till att konkurrera på olika meriter – pris, kvalitet och innovation – för att tillgodose konsumenternas behov. Genom att pressa företagen till att bli bättre ger konkurrensen makt åt konsumenterna.

Dessutom har alla företag som är verksamma på den inre marknaden under årtionden kunnat förlita sig på ett stabilt regelverk och dess opartiska tillämpning. Genom robust, konsekvent och förutsägbar efterlevnad förmedlas ett tydligt budskap om att alla företag verkar på lika villkor och har samma förutsättningar att lyckas.

Konkurrensreglernas efterlevnad lägger grunden för en värld med global handel – och globala företag – där små företag och privatpersoner får samma möjligheter som de stora aktörerna. Konkurrensreglerna är även en garanti för att alla företag med verksamhet på den inre marknaden följer samma regler, oavsett om de är stora eller små och oavsett var i världen de kommer ifrån.

Konkurrenspolitiken är också en viktig faktor när det gäller att stödja kommissionens politiska prioriteringar. Under 2017 bidrog konkurrenspolitiska åtgärder till att förverkliga kommissionens agenda och därigenom ge resultat inom de områden som är viktiga för EU:s medborgare. Bland de sektorer där politiska insatser på konkurrensområdet gjorde fortsatt skillnad för EU:s konsumenter finns den digitala ekonomin, energi, läkemedelssektorn, den lantbrukskemiska sektorn, nätverksindustrin och finansmarknaderna.

Kommissionen samarbetar med medlemsstaternas nationella konkurrensmyndigheter för att konkurrensens fördelar ska kunna flerfaldigas och spridas till alla medlemsstater i EU. Samtidigt går kommissionen samman med konkurrensmyndigheter över hela världen för att kunna uppnå lika villkor på global nivå.

Under de senaste 60 åren har EU:s konkurrenspolitik bidragit till att stärka företag och konsumenter genom att säkerställa att alla företag och individer får uppleva fördelarna med sund konkurrens.

Denna rapport utgör en icke uttömmande sammanfattning av kommissionens insatser på området konkurrenspolitik under 2017. Mer information finns i det åtföljande arbetsdokumentet och på webbplatsen för generaldirektoratet för konkurrens¹.

¹ http://ec.europa.eu/competition/index_en.html

2. Effektivisera tillämpningen av konkurrensreglerna

Genom en effektiv efterlevnad av konkurrensreglerna får EU:s konsumenter tillgång till bättre produkter och ett större utbud. Hanteringen av konkurrensbegränsande förfaranden gör även att öppna marknader verkar för allas nytta. För att det ska ske är det dock viktigt att se till att alla EU-medborgare omfattas av samma skydd.

I mer än tio år har kommissionen och medlemsstaternas nationella konkurrensmyndigheter haft ett nära samarbete för att tillämpa EU:s antitrustregler inom ramen för Europeiska konkurrensnätverket². Detta nätverk understöder en enhetlig tillämpning av EU:s antitrustregler av alla myndigheter med ansvar för att kontrollera efterlevnaden. Det ska inte spela någon roll var ett företag är etablerat på den inre marknaden för genomförandet av konkurrensreglerna.

I mars 2017 föreslog kommissionen nya regler för att medlemsstaternas konkurrensmyndigheter mer effektivt ska kunna kontrollera efterlevnaden av EU:s antitrustregler³ (det så kallade ECN+). Syftet med förslaget är att utöka befogenheten hos medlemsstaternas konkurrensmyndigheter och se till att de har alla verktyg de behöver för att uppnå detta.

ECN+ – Hur kommer det föreslagna direktivet att leda till starkare nationella konkurrensmyndigheter i EU?

Genom reglerna i förslaget kommer, när de väl har antagits, myndigheterna att få en minsta gemensam verktygslåda och effektiva befogenheter att kontrollera efterlevnad, så att de ska kunna åstadkomma följande:

- a) Agera självständigt när de tillämpar EU:s antitrustregler och arbeta på ett sätt som är helt oberoende, utan att ta emot instruktioner från offentliga eller privata organ.
- b) Ha de finansiella och mänskliga resurser som krävs för att utföra sitt arbete.
- c) Ha de befogenheter som krävs för att samla in alla relevanta uppgifter, såsom rätten att söka igenom mobiltelefoner, bärbara datorer och datorplattor.
- d) Ha lämpliga verktyg för att ålägga proportionerliga och avskräckande påföljder för överträdelse av EU:s antitrustregler. Genom förslaget säkerställs att begreppen företag, moderbolags ansvar och succession tillämpas enligt Europeiska unionens domstols rättspraxis från , så att företag inte kan undkomma böter genom att omstrukturera. Nationella konkurrensmyndigheter kommer också att kunna driva in böter från överträdande företag som saknar rättslig närvaro inom deras territorium, vilket är viktigt eftersom ett ökat antal företag bedriver internationell verksamhet.
- e) Ha harmoniserade grundläggande villkor för eftergiftsprogram och ett gemensamt system för förenklade ansökningar som uppmuntrar företag att lägga fram bevis för olaglig kartellbildning. Detta kommer att leda till ökade incitament för företag att delta i eftergiftsprogram och rapportera sitt deltagande i en kartell.

² Se meddelandet av den 9 juli 2014 från kommissionen till Europaparlamentet och rådet, *Tio år av antitrustregler enligt förordning 1/2003: Resultat och framtidsutsikter*, COM(2014) 453. Finns på <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A52014DC0453>.

³ Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om att ge medlemsstaternas konkurrensmyndigheter befogenhet att mer effektivt kontrollera efterlevnaden av konkurrensreglerna och om att säkerställa en väl fungerande inre marknad, COM(2017) 142 final. Finns på http://ec.europa.eu/competition/antitrust/proposed_directive_sv.pdf.

I kommissionens förslag betonas vikten av företags grundläggande rättigheter och att myndigheter måste respektera lämpliga skyddsåtgärder för att utöva sina befogenheter, i enlighet med EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna och allmänna principer i EU:s lagstiftning.

Förslaget om nya regler utgörs av ett direktiv genom vilket nationella särdrag respekteras. Direktivet har lagts fram för Europaparlamentet och rådet för att antas, i enlighet med det normala lagstiftningsförfarandet. När det har antagits måste medlemsstaterna införliva direktivets bestämmelser i den nationella lagstiftningen.

Ett nytt visseblåsarverktyg

Hittills har de flesta karteller upptäckts genom kommissionens eftergiftsprogram varigenom företag kan rapportera sitt eget deltagande i en kartell i utbyte mot nedsättning av de böter som de åläggs. I mars 2017 införde kommissionen ett nytt anonymt visseblåsarverktyg som gör att även enskilda personer som har kännedom om att en kartell existerar eller om hur en kartell fungerar, eller om andra typer av överträdelser av antitrustlagstiftningen, kan hjälpa till att sätta stopp för sådan verksamhet⁴.

Om människor berörs av affärsmetoder som kan strida mot konkurrensrätten kan detta nya verktyg hjälpa till att ställa saker och ting till rätta genom att information tillhandahålls samtidigt som man upprätthåller anonymiteten. Insiderinformation kan vara ett kraftfullt verktyg för att hjälpa kommissionen att avslöja karteller och annan konkurrensbegränsande verksamhet. Med det nya systemet ökar sannolikheten att karteller upptäcks och lagförs, vilket ytterligare avskräcker företag från att ingå eller vara kvar i en kartell, eller från att bedriva andra typer av olaglig konkurrensbegränsande verksamhet. Informationen kan bidra till att kommissionens undersökningar blir snabbare och mer effektiva, vilket gynnar konsumenterna och EU:s ekonomi som helhet.

Resultaten från de första månaderna med det nya systemet är positiva och visar att den nya kanalen används av visseblåsare och underrättelser kommer in regelbundet.

Mindre i små frågor – en mer effektiv politik för statligt stöd

I enlighet med kommissionens strategi ”stort i stora frågor, mindre i små frågor” undantas nu ett betydligt större antal mindre och oproblematiske statliga stödåtgärder från förhandsanmälan enligt den allmänna gruppundantagsförordningen i utbyte mot skärpta kontroller på medlemsstatsnivå, ökad insyn och bättre utvärdering av biståndets effekter⁵. Den 17 maj utökade kommissionen omfattningen av den allmänna gruppundantagsförordningen till hamnar och flygplatser och införde ytterligare förenklingar inom andra områden, såsom kulturprojekt och idrottsarenor samt ersättning för företag som verkar i EU:s yttersta randområden⁶. Detta förväntas underlätta offentliga investeringar till stöd för kommissionens

⁴ Se <http://ec.europa.eu/competition/cartels/whistleblower/index.html>.

⁵ Se *2017 Scoreboard confirms benefits of modernisation leading to quicker implementation on the ground of public support by Member States*, IP/18/263, 16 januari 2018. Finns på http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-263_en.htm.

⁶ Kommissionens förordning (EU) 2017/1084 av den 14 juni 2017 om ändring av förordning (EU) nr 651/2014 vad gäller stöd till hamn- och flygplatsinfrastruktur, vad gäller tröskelvärden för anmälan av stöd till kultur och bevarande av kulturarvet och stöd till idrottsinfrastruktur och multifunktionell rekreationsinfrastruktur samt vad gäller stödordningar för regionalt driftstöd i de yttersta randområdena och om ändring av förordning (EU) nr 702/2014 vad gäller beräkningen av stödberättigande kostnader. Finns på <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1497952641554&uri=CELEX:32017R1084>.

gemensamma mål för sysselsättning och tillväxt, klimat, innovation och social sammanhållning.

Kommissionen fortsatte att tillhandahålla medlemsstaternas myndigheter vägledning genom så kallade analysmallar för tillämpningen av reglerna om statligt stöd på offentlig finansiering av infrastrukturprojekt som sågs över efter antagandet av kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd 2016⁷. Den ändrade allmänna gruppundantagsförordningen och analysmallarna gör det enklare att genomföra infrastrukturinvesteringar snabbare och med fullkomlig rättssäkerhet för projektutvecklare och stödbeviljande myndigheter.

Kommissionens avdelningar underlättade efterlevnaden i och med insynsbestämmelserna inom ramen för moderniseringen av det statliga stödet genom att i samarbete med medlemsstaterna ta fram en modul för stödtransparens – ett nytt it-verktyg för inlämning och offentliggörande av uppgifter om statligt stöd⁸. I slutet av oktober 2017 hade 24 medlemsstater anslutit sig till modulen för stödtransparens och runt 15 000 beviljade stödprogram har offentliggjorts av 22 medlemsstater.

Kommissionen stöder även medlemsstaterna inom ramen för ett multilateralt partnerskap såsom arbetsgruppen för genomförande av moderniseringen av det statliga stödet. Arbetsgruppen gör det möjligt för medlemsstaterna att utbyta bästa praxis om sina system för kontroll av statligt stöd och fungerar som ett nätverk för informella diskussioner mellan medlemsstaterna och med kommissionen om frågor som rör statligt stöd.

3. Utnyttja den digitala inre marknadens fulla potential

Digital teknik är numera en integrerad del av EU-medborgarnas liv, vare sig de är hemma eller på jobbet, studerar eller reser. 360 miljoner européer använder internet varje dag, och nästan 60 % av dem kopplar upp sig via en mobiltelefon eller smartphone. För att utnyttja de nya möjligheter som detta medför behöver EU en verkligt uppkopplad digital inre marknad. Konkurrenspolitiken är en del av kommissionens strategi för att förbättra och stärka den digitala inre marknaden samt skapa ny tillväxt och hundratusentals nya arbetstillfällen⁹.

Tillämpning av antitrustreglerna för att upprätthålla innovation inom e-handeln

Inom den digitala sektorn är det viktigt att framgångsrika företag som dominerar marknaden hindras från att använda sin makt för att utestänga konkurrenter eftersom detta kan slå hårt mot innovationen.

I juni 2017 konstaterade kommissionen att Google missbrukade sin ledande marknadsställning som sökmotor genom att främja sin egen prisjämförelsetjänst i sökresultaten¹⁰.

Google Shopping-ärendet – fler valmöjligheter för konsumenter

Googles främsta produkt är deras sökmotor som genererar sökresultat åt konsumenter som betalar för tjänsten med sina uppgifter. År 2004 inträdde Google på den separata marknaden för prisjämförelser i Europa med en produkt som numera kallas Google Shopping. Från och med 2008 började Google

⁷ EUT C 262, 19.7.2016, s. 1

⁸ Se modulen för stödtransparens för mer information. Finns på <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?countryNuts=chooseLanguage&lang=sv>.

⁹ För mer information, se https://ec.europa.eu/commission/priorities/digital-single-market_sv.

¹⁰ Ärende AT.39740 *Google Search (Prisjämförelse)*, se IP/17/1784, 27 juni 2017. Finns på http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1784_sv.htm

genomföra en strategi på europeiska marknader för att gynna sin egen prisjämförelsetjänst som var beroende av Googles ledande ställning inom allmänna internetsökningar, i stället för att konkurrera på egna meriter på prisjämförelsemarknader. Google gav systematiskt en framträdande placering åt sin egen prisjämförelsetjänst och flyttade ner konkurrerande prisjämförelsetjänster i sökresultaten. Det finns bevis för att till och med den högst rankade konkurrerande tjänsten syntes i genomsnitt så långt ner som på sida fyra i Googles sökresultat,

och andra tjänster låg ännu längre ner. Googles egen prisjämförelsetjänst omfattades inte av Googles generiska sökalgoritmer och således inte av den här typen av nedgraderingar. Googles prisjämförelsetjänst framhövdes följaktligen

betydligt mer för konsumenterna i Googles sökresultat jämfört med konkurrerande prisjämförelsetjänster.

Det finns bevis för att konsumenter mycket oftare klickar på resultat som är mer synliga, dvs. resultat som dyker upp högre i Googles sökresultat. Till följd av Googles olagliga metoder ökade trafiken till Googles prisjämförelsetjänst kraftigt medan konkurrenterna drabbades av oerhört stora och ihållande förluster i samband med trafiken.

Kommissionen utdömde 2,42 miljarder euro i böter till Google för att ha brutit mot EU:s antitrustregler. Kommissionens beslut innebär också att Google åläggs att följa principen om likabehandling för konkurrerande prisjämförelsetjänster och sin egen tjänst.

Marknadsdominans är i sig inte olagligt enligt EU:s antitrustregler, men dominerande företag har ett särskilt ansvar att inte missbruka sin starka ställning på marknaden för att hindra konkurrens. Det gäller både på de marknader där de har en ledande ställning och på andra, sammankopplade marknader. Googles agerande har lett till att andra företag fråntagits möjligheten att konkurrera på sina meriter och innovera, vilket strider mot EU:s antitrustregler. Framför allt berövar det de europeiska konsumenterna möjligheten att få välja mellan olika tjänster och dra full nytta av innovationen.

Kommissionen fortsätter att utreda Googles eventuella missbruk av sin ledande ställning i två andra fall, som gäller mobila appar och tjänster (Android¹¹) och Googles sökannonser på andra webbplatser (AdSense¹²).

Kommissionen har även granskat Amazons distributionsavtal med e-bokslieferantörer i Europa¹³. Kommissionen inledde en utredning eftersom den var bekymrad över klausuler i Amazons avtal om distribution av e-böcker som kan ha brutit mot EU:s antitrustregler. Dessa klausuler, ibland kallade *mest-gynnad-nations-klausuler*, innehöll krav om att leverantörerna var tvungna att erbjuda Amazon liknande eller bättre villkor än deras konkurrenter och/eller att underrätta Amazon om mer gynnsamma eller alternativa villkor som ges till Amazons konkurrenter. Kommissionen ansåg att dessa klausuler kan leda till att det blir svårare för andra e-bokspattformar att utveckla innovativa e-bokstjänster och konkurrera effektivt med Amazon.

Amazon har försökt bemöta kommissionens anmärkningar genom att erbjuda sig att inte tillämpa eller införa villkoren i sina avtal med leverantörer eller att ändra dessa villkor.

¹¹ Ärende AT.40099 *Google Android*. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40099.

¹² Ärende AT.40411 *Google Search (AdSense)*. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40411.

¹³ Ärende AT.40153 *Mest-gynnad-nations-klausuler i e-boksavtal och därmed sammanhängande omständigheter*, kommissionens beslut av den 4 maj 2017. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40153

Amazons ursprungliga föreslagna åtaganden ändrades efter att berörda parter inkommit med synpunkter. I maj slog kommissionen fast att den ändrade slutliga versionen av åtagandena utgjorde en läglig, effektiv och omfattande lösning på de konkurrensproblem som identifierats¹⁴. Åtagandena kommer att bidra till att säkerställa innovation och sund konkurrens på EU:s e-boksmarknad, som har ett värde på mer än 1 miljard euro. De ger även större valmöjligheter och ökad konkurrens, vilket gynnar EU:s konsumenter.

Tillämpning av antitrustreglerna på idrottsmarknader

Den 8 december 2017 antog kommissionen ett beslut där den konstaterade att Internationella skridskoförbundets behörighetsregler stred mot artikel 101 i EUF-fördraget¹⁵. I de berörda reglerna ålades stränga påföljder för idrottare som deltagit i tävlingar för hastighetsåkning som inte godkänts av Internationella skridskoförbundet, även i de fall tävlingarna inte utgjorde någon risk för legitima idrottsmål, såsom skydd av idrottens integritet och korrekta utförande, eller idrottarnas hälsa och säkerhet.

Kommissionen konstaterade att idrottare inte tillåtit tävla i skridskoevenemang som inte anordnades av Internationella skridskoförbundet till följd av förbundets behörighetsregler. Idrottarna skulle därför kunna anses ha berövats ytterligare inkomstkällor under deras relativt korta hastighetsåkningskarriärer. Internationella skridskoförbundets behörighetsregler försvårade dessutom för oberoende arrangörer att anordna sina egna tävlingar för hastighetsåkning eftersom de inte kunde locka dit elitidrottarna. Utvecklingen av alternativa och innovativa tävlingar för hastighetsåkning har därför begränsats, vilket drabbar supportrar och åskådare.

Kommissionen ansåg att ärendets omständigheter gjorde det nödvändigt att ingripa, men beslutet innebär inte att kommissionen har för avsikt att agera domare i varje idrottstvist.

Kommissionens utredning av e-handelsbranschen

I samband med e-handeln bör konsumenterna få ett större utbud av varor och tjänster samt få möjlighet att göra inköp över gränserna. Trots att allt fler varor och tjänster finns tillgängliga på nätet över hela världen visar emellertid den gränsöverskridande e-handeln inom EU endast en långsam tillväxt. År 2015 inledde kommissionen en branschutredning för att identifiera möjliga konkurrensproblem på Europas e-handelsmarknader¹⁶. Under utredningen samlade kommissionen in uppgifter från nära 1 900 företag med verksamhet inom e-handel av konsumentvaror och digitalt innehåll och analyserade runt 8 000 distributions- och licensavtal. I maj 2017 offentliggjorde kommissionen den slutliga rapporten om branschutredningen¹⁷, med beaktande av de synpunkter som inkommit på den preliminära rapporten från september 2016. Resultaten har redan varit till hjälp för kommissionen när det gäller att bättre rikta genomförandet av EU:s konkurrensregler på e-handelsmarknaderna. Dessutom har branschutredningen fått ett antal företag att se över sina kommersiella metoder på eget initiativ.

Hantera prisbegränsningar och geoblockering

¹⁴ Se IP/17/1223, 4 maj 2017. Finns på http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1223_en.htm.

¹⁵ Ärende AT.40208 *Internationella skridskoförbundets behörighetsregler*. Finns på http://ec.europa.eu/competition/eojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40208.

¹⁶ För mer information, se http://ec.europa.eu/competition/antitrust/sector_inquiries_e_commerce.html.

¹⁷ Rapport från kommissionen till rådet och Europaparlamentet, *Slutlig rapport om utredningen av e-handelsbranschen*, COM(2017) 229 final. Finns på http://ec.europa.eu/competition/antitrust/sector_inquiry_final_report_sv.pdf.

I februari 2017 inledde kommissionen tre separata utredningar för att bedöma huruvida vissa metoder inom onlineförsäljning hindrade kunder från att utnyttja gränsöverskridande valmöjligheter och från att kunna köpa hemelektronik, dataspel och hotellövernattningar till konkurrenskraftiga priser¹⁸. De tre utredningarna syftar till att ta itu med de specifika frågor som rör prisbegränsningar i detaljhandeln, diskriminering på grundval av belägenhet och geoblockering i vertikala avtal mellan företag. De preliminära resultaten av kommissionens utredning av konkurrensen inom e-handelsbranschen visar att dessa begränsningar är vanligt förekommande i EU.

I juni 2017 inledde kommissionen dessutom en formell utredning om konkurrensbegränsande samverkan när det gäller distributionsavtal och distributionssed hos klädtilverkararen och återförsäljaren Guess¹⁹. Kommissionen har även inlett tre separata utredningar om konkurrensbegränsande samverkan för att avgöra om Nike, Sanrio och Universal Studios begränsar den gränsöverskridande försäljningen och onlineförsäljningen av märkesvaror²⁰. Kommissionen undersöker om dessa företags licensmetoder och distributionssed kan leda till att konsumenter berövas tillgången till ett större utbud och bättre erbjudanden på den inre marknaden.

Ett av de främsta målen med kommissionens strategi för den digitala inre marknaden²¹ är att förbättra konsumenters och företags tillgång till varor och tjänster, till exempel genom att se till att EU:s konkurrensregler efterlevs, att omotiverad geoblockering²² upphör och att digitalt innehåll och digitala tjänster kan flyttas över gränserna.

Säkerställa dynamisk konkurrens i mediesektorn

Mediesektorn är mycket viktig för utvecklingen av informations- och kommunikationsteknik samt för att främja och bevara kultur, information, utbildning och demokrati. Eftersom digitalt innehåll ökar i allt högre grad och distribueras över olika plattformar (digitala markbundna nätverk, kabelnät, satellitkommunikationsnät, internetnät och mobilnät) har företag en tendens att försöka kombinera skapandet av innehåll och dess distribution. Vid bedömningen av sammanslagningar inom mediesektorn är ett av kommissionens främsta mål att de inte ska ha en negativ inverkan på tillgången till viktiga element – oavsett om det rör sig om innehåll, teknik eller sammankoppling.

I april 2017 godkände kommissionen enligt koncentrationsförordningen det föreslagna förvärv av Sky som planerades av Twenty-First Century Fox, ett diversifierat globalt medieföretag med säte i Förenta staterna²³. Sky är en ledande betal-tv-operatör i Österrike, Tyskland, Irland, Italien och Förenade kungariket, medan Twenty-First Century Fox är en av de sex främsta filmstudiorna i Hollywood och en tv-kanalsoperatör. Fox och Sky är huvudsakligen aktiva på olika marknader i Österrike, Tyskland, Irland, Italien och Förenade kungariket. Kommissionen slog fast att transaktionen inte skulle medföra några konkurrensproblem i Europa.

¹⁸ Se IP/17/201, 2 februari 2017. Finns på http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-201_en.htm.

¹⁹ Ärende AT.40428 *Guess*. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40428.

²⁰ Ärende AT.40432 *Licensed merchandise – Sanrio*, AT.40433 *Licensed merchandise – Universal Studios*, AT.40436 *Licensed merchandise – Nike*, se IP/17/1646, 14 juni 2017. Finns på http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1646_en.htm.

²¹ Se <https://ec.europa.eu/digital-single-market/>.

²² Se Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/302 av den 28 februari 2018 om åtgärder mot omotiverad geoblockering och andra former av diskriminering på grund av kunders nationalitet, bostättningsort eller etableringsort på den inre marknaden och om ändring av förordningarna (EG) nr 2006/2004 och (EU) 2017/2394 samt direktiv 2009/22/EG, EUT L 60I, 2.3.2018, s. 1.

²³ Ärende M.8354 *Fox/Sky*, kommissionens beslut av den 7 april 2017. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8354.

I maj godkände kommissionen förvärvet av Vivendis faktiska kontroll över Telecom Italia²⁴. Både Telecom Italia (Italien) och Vivendi (Frankrike) är aktiva på marknaden för tillträde i grossistledet till digitala markbundna nätverk för utsändning av tv-kanaler genom sina respektive andelar i två andra företag, Persidera och Mediaset. Kommissionen konstaterade att Vivendi efter transaktionen skulle ha fått ett incitament att höja priserna för tv-kanaler på marknaden för tillträde i grossistledet till digitala markbundna tv-nät. För att bemöta kommissionens konkurrensproblem åtog sig Vivendi att avyttra Telecom Italias andel i Persidera. Kommissionens beslut gäller på villkor att dessa åtaganden fullgörs.

Kommissionen har exklusiv behörighet att bedöma hur de föreslagna transaktionerna påverkar konkurrensen på de olika berörda marknaderna inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). I EU:s koncentrationsförordning medges att medlemsstaterna får vidta lämpliga åtgärder, som till exempel att förbjuda föreslagna transaktioner, för att skydda andra legitima intressen, såsom mediernas mångfald. I detta avseende beaktar Förenade kungarikets minister för kultur, medier och idrott för närvarande huruvida lämpliga åtgärder bör vidtas för att skydda mediernas mångfald i Förenade kungariket när det gäller Twenty-First Century Fox föreslagna förvärv av Sky.

Kommissionen har även godkänt två stödordningar för utveckling och lansering av pedagogiska och kulturellt värdefulla digitala dataspel i Tyskland²⁵ och Danmark²⁶.

System för koncentrationskontroll och vikten av att lämna riktiga uppgifter

Vid bedömningen av en föreslagen sammanslagning måste kommissionen få fullständig kännedom om korrekta fakta för att kunna fatta beslut. Enligt EU:s koncentrationsförordning måste företag i ett koncentrationsärende lämna riktiga uppgifter som inte är vilseledande, vilket är nödvändigt för att kommissionen ska kunna pröva sammanslagningar och uppköp i god tid och på ett effektivt sätt. Denna skyldighet gäller oavsett om informationen påverkar slutresultatet av koncentrationsbedömningen.

När Facebook 2014 anmälde förvärvet av WhatsApp²⁷ meddelade företaget kommissionen att det inte kunde upprätta tillförlitlig automatisk matchning mellan användarnas Facebook-konto och WhatsApp-konto. Senare upptäckte kommissionen emellertid att den tekniska möjligheten att automatiskt matcha Facebook- och WhatsApp-användarnas identitet tvärtemot Facebooks yttranden under 2014 års koncentrationskontroll redan fanns 2014 och att Facebook kände till denna möjlighet. Efter att ha gjort en invändning ålade kommissionen i maj 2017 Facebook böter på 110 miljoner euro för att ha lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter²⁸. I och med beslutet skickar kommissionen en tydlig signal till företag om att de måste följa alla aspekter av EU:s koncentrationsregler, däribland skyldigheten att lämna riktiga uppgifter.

²⁴ Ärende M.8465 *Vivendi/Telecom Italia*, kommissionens beslut av den 30 maj 2017. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8465.

²⁵ Statligt stödärende SA.46572 – Tyskland – *Bavarian games support measure*, kommissionens beslut av den 4 september 2017. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

²⁶ SA.45735 – Danmark – *Scheme for the development, production and promotion of cultural and educational digital games*, kommissionens beslut av den 12 maj 2017. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

²⁷ Ärende M.7217 *Facebook/Whatsapp*, kommissionens beslut av den 3 oktober 2014. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7217.

²⁸ Ärende M.8228 *Facebook/Whatsapp (Art. 14.1 proc.)*, se IP/17/1369, 18 maj 2017. Finns på http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1369_en.htm.

Stödja konnektivitet i EU

Internetuppkoppling och täckning är en förutsättning för digital utveckling och innovation. Som en del av sin strategi för den digitala inre marknaden kommer kommissionen att främja bredbandsutbyggnaden, särskilt i områden med svag täckning, och säkerställa en hög konnektivitetsnivå i EU. Kommissionen har fastställt ett mål om att alla skolor, transportknutpunkter och viktiga tillhandahållare av offentliga tjänster samt starkt digitaliserade företag senast 2025 ska ha internetuppkoppling med nedladdnings- och uppladdningshastigheter på 1 gigabit data per sekund. Dessutom ska alla europeiska hushåll senast 2025 ha tillgång till nät som erbjuder en nedladdningshastighet på minst 100 Mbps som kan uppgraderas till 1 gigabit²⁹. Slutligen ska tätortsområden och alla större marktransportleder senast 2025 ha kontinuerlig 5G-täckning.

Den allmänna gruppundantagsförordningen, som särskilt är avsedd för områden med svag täckning och som gör det möjligt för medlemsstaterna att bygga ut bredbandsnät utan anmälan om statligt stöd, och kommissionens riktlinjer för tillämpning av reglerna om statligt stöd på snabb utbyggnad av bredbandsnät³⁰ skapar stabilitet och rättssäkerhet för bredbandsinvesteringar. Genom dessa regler främjas snabb utbyggnad av offentligt finansierad bredbandsinfrastruktur samtidigt som man minimerar risken för att privata investeringar trängs ut eller monopol bildas. Alla medlemsstater har nu antagit och/eller uppdaterat nationella och/eller regionala bredbandsstrategier och anpassar dem stegvis till de nya strategiska konnektivitetensmålen för 2025. Omfattande nationella och regionala bredbandsprogram har godkänts av kommissionen under 2017, i synnerhet för Litauen, Kroatien, Österrike, Tyskland och Polen. De planerade åtgärderna kommer att leda till snabbare internet för konsumenter och företag. Under 2017 bidrog generaldirektoratet för konkurrens aktivt med sin sakkunskap om konkurrensrätt, särskilt när det gäller reglerna om statligt stöd, till förmån för det nya EU-nätverket för bredbandskompetens³¹ och verktygslådan för bredband på landsbygden³². Båda initiativen syftar till att bygga upp kapacitet (rättslig, teknisk eller finansiell) och att sprida bredbandskunskaper, bland annat genom utbyte av nuvarande bästa praxis för ett snabbt genomförande av bredbandsplaner i Europa.

4. Stimulera sund konkurrens på koncentrerade marknader till förmån för privatpersoner och företag

Hög marknadskoncentration innebär att ett fåtal företag har stora marknadsandelar i en särskild sektor. Genom strikt tillämpning av konkurrensreglerna ser man till att stora och mäktiga företag hindras från att missbruka sin marknadsstyrka på ett sätt som missgynnar deras kunder och resten av ekonomin. Europeiska unionens domstol har i september förtydligt ramen för att bedöma lagligheten hos exklusivitetsrabatter som tillämpas av dominerande företag. Domstolen bekräftade att den här typen av rabatter som utgångspunkt är

²⁹ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *Konnektivitet för en konkurrenskraftig digital inre marknad - mot ett europeiskt gigabitsamhälle* – COM(2016) 587 och arbetsdokument – SWD(2016) 300. Finns på <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/communication-connectivity-competitive-digital-single-market-towards-european-gigabit-society>.

³⁰ Meddelande från kommissionen, *EU:s riktlinjer för tillämpning av reglerna för statligt stöd på snabb utbyggnad av bredbandsnät*, EUT C 25, 26.1.2013. Finns på <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:025:0001:0026:sv:PDF>.

³¹ För mer information, se <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/broadband-competence-offices>.

³² För mer information, se <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/european-commission-joins-forces-help-bringing-more-broadband-rural-areas>.

olagliga och att konkurrensbegränsande effekter kan påvisas med hjälp av en mängd olika medel³³. Ur ett förfarandemässigt perspektiv har domstolen även skickat ut en påminnelse om vikten av att föra register över kontakter med företag och andra parter som ingår i konkurrensutredningar, helt i enlighet med kommissionens betoning av rättvisa och respekt för företags rätt till försvar.

Tillämpning av antitrustreglerna i läkemedelssektorn

EU:s medborgare behöver tillgång till innovativa och säkra läkemedelsprodukter till ett överkomligt pris. När läkemedelsföretag, medicintekniska företag eller andra hälsorelaterade företag avskräcks från illojala metoder står medborgarna som vinnare. Nya, bättre produkter utvecklas, priserna sjunker och budgetarna för hälso- och sjukvård besparas. I EU har varje medlemsstat olika prissättnings- och ersättningspolitik för läkemedel, som anpassats till deras egna ekonomiska och hälsomässiga behov. Alla läkemedelsföretag som verkar på EU:s inre marknad måste likväl respektera konkurrensreglerna.

I maj 2017 inledde kommissionen en formell utredning om huruvida Aspen Pharma har satt för höga priser på fem livräddande cancerläkemedel³⁴. Kommissionen håller på att utreda om Aspen har missbrukat sin ledande ställning på marknaden i strid mot EU:s antitrustregler och kommer nu att utföra och prioritera sin fördjupade undersökning. Att ett formellt förfarande inleds påverkar inte resultatet av utredningen.

Kommissionen ser över prissättningsmetoder för livräddande mediciner – Aspen-ärendet

Aspen är ett globalt läkemedelsföretag med huvudkontor i Sydafrika och flera dotterbolag i EES. Utredningen rör Aspens prissättningsmetoder för nischläkemedel som används för att behandla cancer, som till exempel hematologiska tumörer. Läkemedlen säljs med olika sammansättningar och finns under flera olika varumärken. Aspen förvärvade dessa läkemedel efter att deras patentskydd löpt ut.

Kommissionen utreder påståendet om att Aspen har genomfört avsevärda och omotiverade prishöjningar på upp till flera hundra procent, så kallad *price gouging*. För att genomföra prishöjningarna har Aspen hotat att dra tillbaka de berörda läkemedlen i vissa medlemsstater och har till och med gjort detta i vissa fall. Utredningen omfattar alla EES-länder utom Italien eftersom de italienska konkurrensmyndigheterna redan i september 2016 fattade ett beslut om överträdelse rörande Aspen.

Detta är kommissionens första undersökning om för hög prissättning inom läkemedelsindustrin.

Kommissionen har även varit vaksam när det gäller att hantera upphovsföretags försök att försena eller försvåra utsläppandet av generiska läkemedel på marknaden. I juli 2017 skickade kommissionen en invändning till läkemedelsföretaget Teva³⁵, där kommissionen meddelade sin preliminära ståndpunkt att det avtal som slutits med konkurrenten Cephalon stred mot EU:s antitrustregler. Enligt avtalet har Teva förbundit sig att inte saluföra en billigare generisk variant av Cephalons läkemedel för sömnstörningar, modafinil.

Att generiska läkemedel släpps ut på marknaden och genererar konkurrens är grundläggande för att göra priserna mer överkomliga inom hälso- och sjukvård. I invändningen hävdas att

³³C-413/14 P Intel mot kommissionen, Europeiska unionens domstols dom av den 6 september 2017, ECLI:EU:C:2017:632.

³⁴ Ärende AT.40394 *Aspen*, se IP/17/1323, 15 maj 2017. Finns på http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1323_en.htm.

³⁵ Ärende AT.39686 *Cephalon*, se IP/17/2063, 17 juli 2017. Finns på http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-2063_en.htm.

avtalet om en patentuppgörelse mellan Cephalon och Teva kan ha lett till att inträdet av ett billigare generiskt läkemedel fördröjts, vilket har lett till högre priser på modafinil och betydande skada för EU:s patienter och hälsovårdsbudgetar. Företagen har nu möjlighet att bemöta kommissionens anmärkningar. Att en invändning har skickats påverkar inte resultatet av utredningen.

Viktiga sammanslagningar i läkemedelssektorn

I juni godkände kommissionen Johnson & Johnsons³⁶ förvärv av Actelion, under förutsättning att åtgärder vidtas. Även om de två företagens verksamhet till stor del var kompletterande arbetade båda företagen med att ta fram en behandling mot sömnlöshet, baserat på ett nytt sätt att bota detta tillstånd. Kommissionens marknadsundersökning visade att den anmälda transaktionen skulle ge Johnson & Johnson förmåga och incitament att rationalisera sina konkurrerande forsknings- och utvecklingsprogram för att bota sömnlöshet, antingen genom att fördröja eller avbryta något av dem. För att bemöta dessa konkurrensproblem åtog Johnson & Johnson sig att vidta åtgärder för att se till att förvärvet inte får någon negativ inverkan på utvecklingen av något av forskningsprogrammen om sömnlöshet.

Viktiga sammanslagningar i den lantbrukskemiska sektorn

Utsäden och bekämpningsmedel är grundläggande för jordbrukare och i slutändan för konsumenterna. Kommissionen säkerställer effektiv konkurrens i denna sektor så att jordbrukare kan få tillgång till innovativa produkter, bättre kvalitet och konkurrenskraftiga priser. På denna marknad har kommissionen enligt EU:s koncentrationsförordning bedömt de nyligen genomförda sammanslagningarna mellan Dow och Dupont, mellan Syngenta och ChemChina samt mellan Bayer och Monsanto. Båda besluten fattades efter en fördjupad granskning av de föreslagna transaktionerna.

Villkorat godkännande av sammanslagningen av Dow och DuPont samt ChemChinas förvärv av Syngenta

I mars 2017 godkände kommissionen sammanslagningen mellan de i Förenta staterna baserade kemiföretagen Dow och DuPont, på villkor att stora delar av DuPonts globala bekämpningsmedelsverksamhet avyttrades, däribland dess globala forsknings- och utvecklingsorganisation³⁷. Kommissionen befarade att den anmälda sammanslagningen skulle leda till minskad konkurrens vad gäller pris och valmöjligheter på ett antal marknader för befintliga bekämpningsmedel. En närmare undersökning visade även att sammanslagningen skulle leda till betydligt minskad innovation till följd av sammanslagningens effekter på innovationskonkurrensen inom ett antal innovationsområden där parternas forsknings- och utvecklingsinsatser konkurrerade med varandra, samt effekterna på den övergripande innovationskonkurrensen beträffande bekämpningsmedel. Dow och DuPont bemötte alla dessa frågor till fullo i sina åtaganden.

I april 2017 godkände kommissionen ChemChinas förvärv av Syngenta (med säte i Kina respektive Schweiz) på vissa villkor³⁸. Kommissionen var orolig för att den anmälda transaktionen skulle medföra minskad konkurrens på ett antal befintliga marknader för bekämpningsmedel inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Dessutom befarade kommissionen att transaktionen kunde leda till minskad konkurrens vad gäller tillväxtreglerande medel. Godkännandet gavs därför på villkor

³⁶ Ärende M.84401 *J&J/Actelion*. För mer information, se

http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8401.

³⁷ Ärende M.7932 *Dow/DuPont*, kommissionens beslut av den 27 mars 2017. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7932.

³⁸ Ärende M.7962 *ChemChina/Syngenta*, kommissionens beslut av den 5 april 2017. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7962.

att betydande delar av ChemChinas europeiska verksamhet för bekämpningsmedel och tillväxtreglerande medel avyttrades. Kommissionens utredning inriktades på konkurrensen vad gäller befintliga bekämpningsmedel eftersom ChemChina inte konkurrerar med Syngenta beträffande utvecklingen av nya och innovativa bekämpningsmedel.

I augusti inledde kommissionen en fördjupad undersökning för att bedöma Bayers (Tyskland) föreslagna förvärv av Monsanto (Förenta staterna) enligt EU:s koncentrationsförordning³⁹. Den sammanslagna enheten skulle inneha både den största portföljen av bekämpningsmedel och den starkaste globala marknadsställningen inom utsäde och egenskaper, vilket skulle göra det till det största integrerade företaget i branschen. Kommissionen uttryckte inledningsvis farhågor om att det föreslagna förvärvet kunde leda till minskad konkurrens på ett antal olika marknader, vilket skulle innebära högre priser, sämre kvalitet, minskade valmöjligheter och mindre innovation. I den inledande marknadsundersökningen identifierades preliminära anmärkningar på områdena bekämpningsmedel, utsäde och egenskaper såväl som digitalt jordbruk. Kommissionen har även undersökt huruvida konkurrenternas tillgång till leverantörer och jordbrukare skulle minska om Bayer och Monsanto började med paket- eller kombinationserbjudanden i försäljningen av bekämpningsmedel och utsäden, särskilt i samband med det digitala jordbrukets framväxande. Det digitala jordbruket består av insamling av data och information om gårdar i syfte att tillhandahålla jordbrukare skraddarsydda råd eller aggregerade uppgifter. Både Bayer och Monsanto har investerat i denna nya teknik. Med tanke på den globala omfattningen av Bayers och Monsantos verksamhet har kommissionen haft ett nära samarbete med andra konkurrensmyndigheter, i synnerhet med justitiedepartementet i Amerikas förenta stater samt konkurrensmyndigheterna i Australien, Brasilien, Kanada och Sydafrika.

Säkerställa konkurrenskraftiga insatspriser för europeiska industrier

I april 2017 förbjöd kommissionen HeidelbergCements och Schwenks föreslagna uppköp av Cemex Croatia enligt EU:s koncentrationsförordning⁴⁰. Kommissionen uttryckte allvarliga betänkligheter för att uppköpet skulle leda till avsevärt minskad konkurrens på marknaderna för gråcement samt höjda priser i Kroatien.

Om uppköpet gick igenom skulle konkurrensen mellan företag som konkurrerade med varandra om kroatiska cementkunder ha eliminerats, vilket skulle kunna ha inneburit en dominerande ställning på marknaden. Parternas sammanlagda marknadsandelar skulle ha legat på runt 45–50 % och uppgått till över 70 % i delar av landet. Efter en fördjupad undersökning drog kommissionen slutsatsen att den föreslagna åtgärden inte var tillräcklig för att ersätta den konkurrens som skulle förloras vid en sammanslagning.

Cement är en viktig insatsvara inom byggindustrin, som skapar många jobb i Kroatien och som har varit lidande under de senaste åren. Kommissionen ingrep för att skydda kunderna och förhindra att denna viktiga sektor drabbades av de negativa effekterna av högre insatspriser.

5. Stärka tillväxten genom att värna om konkurrensen inom nätverksindustrier

³⁹ Ärende M.8084 *Bayer/Monsanto*, se IP/17/2762, 22 augusti 2017. Finns på http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-2762_en.htm. Det slutliga beslutet fattades den 21 mars 2018. Finns på http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-2282_en.htm.

⁴⁰ Ärende M.7878 *HeidelbergCement/Schwenk/Cemex Hungary/Cemex Croatia*, kommissionens beslut av den 5 april 2017. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7878.

I energisektorn fortsätter kommissionen att arbeta för en europeisk energiunion där ren energi kan flöda fritt och säkert. Tillförlitlig energiförsörjning till rimliga priser för företag och konsumenter med minsta möjliga miljöpåverkan är avgörande för EU:s ekonomi.

Statliga stödåtgärder för att garantera trygg energiförsörjning för EU:s medborgare och företag

Kommissionens branschutredning om kapacitetsmekanismer från 2016⁴¹ har legat till grund för ett nära samarbete mellan kommissionen och EU:s medlemsstater för att se till att kapacitetsmekanismerna är väl utformade och ändamålsenliga. Under 2017 påbörjade kommissionen sina efterlevnadsåtgärder utifrån rapportens resultat och fattade ett slutligt beslut om en kapacitetsmekanism i Frankrike⁴². Dessutom godkändes den första gemensamma kapacitetsmekanismen för Irland och Nordirland⁴³. Denna kapacitetsmekanism är öppen för alla potentiella typer av kapacitetsleverantörer, inklusive efterfrågefleksibilitet, på hela öns marknad. Kommissionen har dessutom, i nära samarbete med de berörda nationella myndigheterna, fortsatt att säkerställa att ytterligare sex kapacitetsmekanismer⁴⁴ i Belgien, Frankrike, Tyskland, Grekland, Italien och Polen – vilket berör mer än hälften av EU:s befolkning – är väl utformade och uppfyller de stränga kriterier som fastställts i EU:s regler om statligt stöd, i synnerhet i kommissionens riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd och energi från 2014⁴⁵. Stödet tilldelas genom konkurrensutsatta anbudsförfaranden som är öppna för all teknik genom vilken de eftersökta tjänsterna kan levereras, inklusive efterfrågefleksibilitet. Dessa efterlevnadsåtgärder kompletterar kommissionens strategi för en energiunion⁴⁶ för att leverera säker, hållbar och konkurrenskraftig energi i Europa.

Främja en öppen och integrerad marknad för gas

Under 2017 fortsatte kommissionen att utreda Gazproms affärsmetoder i Central- och Östeuropa⁴⁷. Enligt kommissionens preliminära bedömning har Gazprom brutit mot EU:s antitrustregler genom att driva en övergripande strategi för att dela upp de central- och östeuropeiska gasmarknaderna.

Gazprom erbjöd i sina åtaganden att bemöta kommissionens betänkligheter beträffande konkurrensen. Kommissionen ansåg att Gazproms åtaganden täckte konkurrensproblemen och beslöt sig för att låta dem genomgå ett marknadstest. I mars 2017 inbjöd kommissionen alla berörda parter att komma med sina synpunkter på Gazproms åtaganden och fick in ett stort antal kommentarer och inlagor⁴⁸. Mot bakgrund av de kommentarer som inkom i samband med marknadstestet kan kommissionen eventuellt begära att åtagandena ändras och

⁴¹Den 16 november 2016 offentliggjorde kommissionen slutrapporten om sin branschutredning om kapacitetsmekanismer, se IP/2016/4021, 16 november 2016. Finns på http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-4021_sv.htm.

⁴²Ärende SA.40454 *Tender for additional capacity in Brittany*. För mer information, se IP/17/1325, 15 maj 2017. Finns på http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1325_en.htm.

⁴³Ärende SA.44464 *Irish Capacity Mechanism: reliability option scheme*, kommissionens beslut av den 24 november 2017, som finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44464, samt ärende SA.44465 *Northern Irish Capacity Mechanism: reliability option scheme*, kommissionens beslut av den 24 november 2017. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44465. Se IP/17/4944 av den 24 november 2017 för mer information. Finns på http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4944_en.htm.

⁴⁴Se IP/18/682, 7 februari 2018. Finns på http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-682_en.htm.

⁴⁵Se IP/14/400 av den 9 april 2014. Finns på http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-400_en.htm.

⁴⁶För mer information, se https://ec.europa.eu/commission/priorities/energy-union-and-climate_sv.

⁴⁷Ärende AT.39816 *Försäljning av gas i föregående led i Central- och Östeuropa*. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39816.

⁴⁸Se IP/17/555 av den 13 mars 2017. Finns på http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-555_sv.htm.

sedan anta ett beslut som gör dem rättsligt bindande för Gazprom. Om ett företag bryter mot sådana åtaganden kan kommissionen utfärda böter på upp till 10 % av företagets globala omsättning utan att behöva bevisa att EU:s antitrustregler brutits.

Kommissionen har även fortsatt att utreda den möjliga avskärmningen av gasmarknader i Bulgarien av den nuvarande operatören Bulgarian Energy Holding⁴⁹.

Konkurrens på lika villkor på Europas energimarknader

Reglerna om statligt stöd spelar även en central roll när det gäller att uppfylla EU:s ambitiösa energi- och klimatmål till lägsta möjliga kostnad för skattebetalarna och utan otillbörlig snedvridning av konkurrensen på den inre marknaden. I sina *Riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd och energi*⁵⁰ kräver kommissionen konkurrenskraftiga auktioner för stöd till förnybar energi sedan 2017. Auktionerna ska bygga på klara, öppna och icke-diskriminerande kriterier. Genom detta krav säkerställs att användningen av offentliga medel begränsas och att ingen överkompensation förekommer.

I juli godkände exempelvis kommissionen enligt EU:s regler om statligt stöd den nya ungerska stödordningen för förnybar el⁵¹. Flera tekniker och anläggningsstorlekar inom denna stödordning är stödberättigande. Anläggningar med en kapacitet på över 1 megawatt och vindkraftverk kommer att väljas ut i ett teknikneutralt konkurrenskraftigt anbudsförfarande.

I september godkände kommissionen enligt EU:s regler om statligt stöd fyra stödordningar för elproduktion från landbaserad vindkraft och solenergi på byggnader och på marken i Frankrike⁵². Genom stödordningarna kommer Frankrike att ta fram mer än sju ytterligare gigawatt i förnybar energi, vilket för landet närmare sitt mål för 2020 om att 23 % av produktionen för att täcka landets energibehov ska komma från förnybara källor. I november fann kommissionen dessutom att en spansk stödordning för förnybar el var förenlig med EU:s regler om statligt stöd⁵³. Stödordningen avser stöd för elproduktion från förnybara energikällor, högeffektiv kraftvärme och avfallshantering samt bidrar till Spaniens övergång till en utsläppsnål och miljömässigt hållbar energiförsörjning.

Alla dessa stödordningar åtföljs av en utförlig utvärderingsplan för att bedöma deras effekter. Slutresultatet av dessa utvärderingar ska sedan lämnas in till kommissionen.

En sund energiunionen kräver starka och innovativa teknikleverantörer som bör kunna konkurrera på lika villkor. Ett aktuellt fall är omstruktureringen av den franska leverantören av kärnteknik, Areva⁵⁴. I januari 2018 bytte Areva namn till Oreno.

⁴⁹ Ärende AT.39849 *BEH gas*. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39849.

⁵⁰ Meddelande från kommissionen, *Riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd och energi för 2014–2020*, EUT C 200, 28.6.2014, s. 1. Finns på [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:52014XC0628\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:52014XC0628(01)).

⁵¹ SA.44076 *RES support scheme – METÁR*, kommissionens beslut av den 11 juli 2017. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44076.

⁵² Ärendena SA.46552, SA.47753, SA.48066 och SA.48238. Se IP/17/3581, 29 september 2017. Finns på http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-3581_en.htm.

⁵³ Ärende SA.40348 *Support for electricity generation from renewable energy sources, cogeneration and waste*, kommissionens beslut av den 10 november 2017. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_40348.

⁵⁴ Ärende SA.44727 *Omstruktureringssöd till Areva*, kommissionens beslut av den 10 januari 2017, som finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44727, och M.7764 *EDF/Areva reactor business*, kommissionens beslut av den 29 maj 2017, som finns på

Omstruktureringen av Areva

Frankrike underrättade 2016 kommissionen om en omstruktureringsplan för att återskapa Arevas konkurrenskraft och förbättra företagets finansiella ställning. I planen ingick statligt stöd i form av ett offentligt kapitaltillskott på över 4 miljarder euro.

Företag i finansiella svårigheter får endast ta emot statligt stöd i syfte att återställa sin långsiktiga ekonomiska bärkraft. Stöd som beviljas företag i svårigheter är mycket snedvridande eftersom det på konstlad väg håller kvar företag på marknaden som annars skulle ha lämnat den. Det kan därför endast beviljas på stränga villkor.

Kommissionen analyserade huruvida de planerade tillskotten av offentligt kapital till företaget inte skulle gynna Areva på ett otillbörligt sätt framför dess konkurrenter genom att företaget ges finansiering på villkor som inte finns tillgängliga på marknaden. I januari 2017 antog kommissionen två beslut: ett för beviljande av undsättningsstöd (i ärende SA.46077) och ett annat för omstruktureringsstöd (ärende SA.44727) till förmån för Arevakoncernen. Kommissionen slog fast att de franska planerna är förenliga med EU:s regler om statligt stöd, dvs. företaget kan bli ekonomiskt bärkraftigt utan att konkurrensen på den inre marknaden snedvrids på ett otillbörligt sätt. De franska myndigheterna kommer att lämna in regelbundna övervakningsrapporter till kommissionen för att se till att omstruktureringsplanen genomförs till fullo och i enlighet med kommissionens beslut, fram till att Arevas omstruktureringsperiod löper ut 2019.

I planen ingår avyttringen av Arevas reaktorverksamhet till det franska energiföretaget EDF, som omfattades av kommissionens granskning av planerade transaktioner enligt EU:s regler för koncentrationskontroll. I maj 2017 konstaterade kommissionen att transaktionen inte innebar några konkurrensproblem enligt koncentrationsförordningen.

I den här typen av komplexa omstruktureringar bidrar konkurrensverktyg, såsom koncentrationskontroll och kontroll av statligt stöd, till att marknaderna fortsätter att skapa incitament för företag att vara effektiva och innovativa, vilket gynnar både privatpersoner och företag i EU.

Dessutom beviljade kommissionen i mars 2017, enligt reglerna om statligt stöd, Ungerns stöd till uppförandet av två nya kärnkraftsreaktorer i Paks (Paks II)⁵⁵. De nya reaktorerna kommer att ersätta de fyra reaktorer som för närvarande är i drift vid anläggningen i Paks, vilka anlades på 1980-talet och i nuläget står för runt 50 % av Ungerns inhemska elproduktion. Enligt EU-fördragen står det fritt för medlemsstaterna att själva fastställa sin energimix och de kan då välja att investera i kärnteknik. Kommissionens uppgift är att så långt det är möjligt begränsa den snedvridning av konkurrensen på energimarknaden som det statliga stödet ger upphov till. Under kommissionens utredning gjorde den ungerska regeringen omfattande åtaganden, vilket ledde till att kommissionen beviljade investeringen.

Främja en konkurrenskraftig och effektiv transportsektor

Transportsektorn har stor betydelse för europeiska hushåll, då den näst största delen av hushållsbudgeten går till transportrelaterade varor och tjänster, näst efter bostadsrelaterade utgifter⁵⁶. Konkurrenskraftiga priser på transporttjänster är därför av största vikt för miljontals

http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7764.

⁵⁵ Ärende SA.38454 *Eventuellt stöd till Paks kärnkraftverk*, kommissionens beslut av den 6 mars 2017. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_38454.

⁵⁶ Källa: Eurostat. Se http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Archive:Household_consumption_expenditure_-_national_accounts

européer. Av denna anledning arbetar kommissionen aktivt med att främja dynamisk konkurrens och komma till rätta med snedvridning av konkurrensen för alla transportsätt.

Luftfartssektorn är fortfarande mycket fragmenterad i EU och behovet av ytterligare konsolidering underbyggdes av att ett antal flygbolag i EU blev insolventa 2017. Mot denna bakgrund granskade kommissionen Lufthansas⁵⁷ och easyJets⁵⁸ förvärv av vissa av Air Berlins tillgångar. Under tiden som kommissionens utredning fortfarande pågick återkallade Lufthansa den 13 december Niki-transaktionen, och Niki ansökte om insolvens samma dag⁵⁹. Kommissionen godkände så småningom, på villkor att lämpliga åtgärder vidtogs, den återstående delen av transaktionen mellan Lufthansa och Air Berlin den 21 december⁶⁰. Det är i detta sammanhang viktigt att borgenärskommittéer och insolvensförvaltare inte underskattar risken för att en transaktion eventuellt kan stoppas av lagstiftningsmässiga skäl (inbegripet, men inte begränsat till, reglerna om statligt stöd och koncentrationskontroll). Den potentiella köparen av det insolventa företaget kan vidta vissa interimistiska åtgärder för att bevara det insolventa företags ekonomiska bärkraft. Dessa åtgärder måste dock vara förenliga med koncentrationsförordningen.

EU:s marknad för godstransport på järnväg liberaliserades 2007. Sedan dess har kommissionen arbetat med att fullborda den inre marknaden för järnvägstjänster, bland annat genom att säkerställa oberoende förvaltning av järnvägsinfrastruktur och främja investeringar på spår som kopplar samman medlemsstater. I detta sammanhang är det viktigt att EU:s konkurrensregler efterlevs för att garantera att rättsliga hinder inte ersätts av ledande järnvägsföretags konkurrensbegränsande beteende, vilket skulle hindra EU från att uppnå sina mål för järnvägstransport.

Kommissionen ålade det litauiska järnvägsföretaget Lietuvos geležinkeliai böter för att hämma konkurrensen på marknaden för godstransport på järnväg⁶¹

Kommissionen fann i sin utredning att det litauiska dominerande statsägda järnvägsföretaget, som ansvarar för både järnvägsinfrastrukturen och järnvägstransporten, hämmade konkurrensen på marknaden för godstransporter på järnväg. Företaget hade nämligen demonterat en 19 km lång sektion av det spår som sammankopplade Litauen och Lettland och därmed förhindrat att en av företagets stora kunder använde tjänster från en annan järnvägsoperatör. Företaget kunde inte presentera någon objektiv motivering till borttagningen av spåret.

Kommissionen fattade beslut om att bötfälla Lietuvos geležinkeliai med ett belopp på 27,9 miljoner euro för att ha missbrukat sin ledande ställning vad gäller förvaltningen av järnvägsinfrastruktur i Litauen. Kommissionen har även uppmanat företaget att bygga upp spåret på nytt.

I juni beviljade kommissionen omstruktureringsstöd enligt reglerna om statligt stöd till de grekiska järnvägsföretagen OSE och TRAINOSE⁶². Kommissionen ansåg att stödåtgärderna

⁵⁷ Ärende M.8633 *Lufthansa/certain Air Berlin assets*. Mer information finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8633.

⁵⁸ Ärende M.8672 *easyJet/certain Air Berlin assets*. Mer information finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8672.

⁵⁹ Efter beslut av Nikis borgenärskommitté såldes Nikis tillgångar i januari 2018 till dess grundare, Niki Lauda, och döptes om till Laudamotion.

⁶⁰ Ärende M.8633 *Lufthansa/certain Air Berlin assets*, kommissionens beslut av den 21 december 2017 enligt artikel 6.1 b jämförd med artikel 6.2 i rådets förordning nr 139/2004 samt artikel 57 i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Finns på http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5402_en.htm.

⁶¹ Ärende AT.39813 *Baltic rail*, kommissionens beslut av den 2 oktober 2017. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39813.

för OSE och TRAINOSE var förenliga med EU:s regler om statligt stöd och beaktade då särskilt de svårigheter den grekiska järnvägssektorn står inför samt vikten av en välfungerande järnvägstjänst för befolkningen. Åtgärderna har som legitimt syfte att undvika en allvarlig störning i Greklands ekonomi utan att otillbörligt snedvrیدا konkurrensen på den inre marknaden. Stödet kommer även att underlätta den framtida privatiseringen av TRAINOSE, som förväntas bidra till att öppna upp den grekiska järnvägsmarknaden för konkurrens och ha en positiv inverkan på transporttjänsternas kvalitet. Kommissionen konstaterade även i ett beslut att bulgariska stödåtgärder till förmån för den statligt ägda etablerade järnvägsaktören BDZ var förenliga med EU:s regler om statligt stöd⁶³.

De två besluten om OSE och TRAINOSE samt beslutet om de bulgariska stödåtgärderna till BDZ visar hur kontrollen av statligt stöd kan bidra till att ta itu med problem kopplade till skuldsättning som vissa etablerade järnvägsoperatörer står inför. Reglerna om statligt stöd gör att medlemsstaterna kan hjälpa dessa företag att undvika allvarliga finansiella svårigheter eller kraftig nedskärning av personal, samtidigt som de underlättar övergången till en öppen och konkurrenskraftig järnvägsmarknad, vilket gynnar både konsumenter och skattebetalare.

⁶² Ärende SA.32543 *Measures in favour of OSE group* och SA.32544 *Restructuring of the Greek Railway Group - TRAINOSE S.A.* Se IP/17/1661, 16 juni 2017. Finns på http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1661_en.htm.

⁶³ Ärende SA.31250 *Measure implemented by Bulgaria in favour of BDZ Holding EAD SA, BDZ Passenger EOOD and BDZ Cargo EOOD*, kommissionens beslut av den 16 juni 2017. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_31250.

Kartellbekämpning för att stärka EU:s konkurrenskraft

Godstransporter på väg är en grundläggande del av Europas transportsektor, och dess konkurrenskraft är beroende av priserna på lastbilar.

Kommissionen bötfällde Scania för att ha deltagit i en kartell⁶⁴

I september ålade kommissionen Scania böter på 880 miljoner euro för att ha deltagit i en kartell på marknaden för tillverkning av medelstora (med en vikt på 6 till 16 ton) och tunga lastbilar (som väger mer än 16 ton). I juli 2016 fattade kommissionen ett förlikningsbeslut om den lastbilskartell som omfattar MAN, DAF, Daimler, Iveco och Volvo/Renault⁶⁵. I motsats till de övriga fem deltagarna beslutade Scania att inte anta kommissionens förlikningsbeslut. Därför genomfördes kommissionens undersökning mot Scania i enlighet med standardförfarandet i kartellärenden.

I februari⁶⁶ bötfällde kommissionen, i vad som blev det första kartellärendet i den cirkulära ekonomin, fyra europeiska återvinningsföretag för förbrukade blyackumulatörer för bilar (Campine, Eco-Bat Technologies, Johnson Controls och Recylex) med totalt 68 miljoner euro för att mellan 2009 och 2012 ha deltagit i en kartell för att fastställa inköpspriserna för förbrukade blyackumulatörer för bilar i Belgien, Frankrike, Tyskland och Nederländerna.

Kommissionen har dessutom gjort ett antal utredningar i sektorn för bildelar och har ålagt påföljder mot företag i tre karteller⁶⁷ till ett totalt bötesbelopp på 220 miljoner euro. Karteller för bildelar ökar kostnaden för insatsvaror för biltillverkare och inverkar därmed negativt på konkurrenskraften inom fordonsindustrin, vilket innebär att de priser som betalas av europeiska konsumenter som köper bilar höjs på konstgjord väg.

Förenklade regler för offentliga investeringar i hamnar och flygplatser, kultur och de yttersta randområdena

Kommissionen har inriktat sin kontroll av statligt stöd på stora ärenden som har en betydande inverkan på konkurrensen på den inre marknaden och som innebär störst fördelar för konsumenterna. I denna anda har den allmänna gruppundantagsförordningen⁶⁸, som antogs 2014 som en del av initiativet för modernisering av det statliga stödet⁶⁹, gjort att medlemsstaterna kan genomföra en rad olika statliga stödåtgärder utan förhandsgodkännande från kommissionen. År 2017 utvidgade kommissionen denna förordnings omfattning till hamnar och flygplatser⁷⁰. Kommissionen införde även ett antal nya förenklingar på andra

⁶⁴ Se IP/17/3502, 27 september 2017. Finns på http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-3502_sv.htm.

⁶⁵ Ärende AT.39824 *Lastbilar*, kommissionens beslut av den 19 juli 2016. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39824.

⁶⁶ Ärende 40018 *Återvinning av bilbatterier*, kommissionens beslut av den 8 februari 2017. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40018.

⁶⁷ Ärende AT.4000 *Värmesystem*, kommissionens beslut av den 8 mars 2017. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39960. AT.40013 *Belysningsystem*, kommissionens beslut av den 21 juni 2017. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40013. AT.39881

Personsäkerhetssystem, kommissionens beslut av den 22 november 2017. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39881.

⁶⁸ Kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget, EUT L 187, 26.6.2014. Finns på <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1527236766925&uri=CELEX:32014R0651>.

⁶⁹ Se http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/index_en.html för mer information.

⁷⁰ Kommissionens förordning (EU) 2017/1084 av den 14 juni 2017 om ändring av förordning (EU) nr 651/2014 vad gäller stöd till hamn- och flygplatsinfrastruktur, vad gäller tröskelvärden för anmälan av stöd till kultur och bevarande av kulturarvet och stöd till idrottsinfrastruktur och multifunktionell rekreationsinfrastruktur samt vad gäller stödordningar för regionalt driftstöd i de yttersta randområdena och om ändring av förordning (EU)

områden. Till exempel kommer kommissionen endast att granska större statliga stödärenden som innefattar ett större stödbelopp för kulturprojekt.

Nya statliga stödåtgärder: Kommissionen förenklar reglerna för offentliga investeringar i hamnar och flygplatser, kultur och de yttersta randområdena

När det gäller flygplatser kan medlemsstaterna nu investera offentliga medel i regionala flygplatser med trafik på upp till 3 miljoner passagerare per år med fullkomlig rättssäkerhet och utan föregående kontroll från kommissionens sida. Detta kommer att underlätta offentliga investeringar i mer än 420 flygplatser i EU (vilket utgör runt 13 % av flygtrafiken). Förordningen gör det även möjligt för myndigheter att täcka driftskostnaderna för små flygplatser med trafik på upp till 200 000 passagerare per år. Dessa små flygplatser utgör nära hälften av alla flygplatser i EU, men mindre än 1 % av flygtrafiken. De kanske inte alltid är lika lönsamma som större flygplatser men de kan ha stor betydelse för regionens konnektivitet och det är osannolikt att de skulle snedvrیدا konkurrensen på EU:s inre marknad.

Beträffande hamnar kan medlemsstaterna nu investera offentliga medel på upp till 150 miljoner euro i kusthamnar och upp till 50 miljoner euro i inlandshamnar med fullkomlig rättssäkerhet och utan föregående kontroll från kommissionens sida. Detta inbegriper kostnader för muddring som vissa hamnar behöver ådra sig för att hålla vattenvägarna tillräckligt djupa för att fartyg ska kunna docka. För hamnarna är dessa kostnader icke förhandlingsbara på grund av deras geografi, oavsett hur effektiva eller konkurrenskraftiga de är.

6. Hantera snedvridning av konkurrens inom skatte- och finanssektorn för en mer rättvis inre marknad

Förtroendet för EU:s inre marknad är beroende av att man skapar lika villkor för företag att konkurrera på sina meriter, även när det kommer till beskattning. En medlemsstat kan till exempel inte ge skatteförmåner åt multinationella koncerner som inte finns tillgängliga för enskilda företag (ofta lokala företag) eftersom detta allvarligt skulle snedvrیدا konkurrensen.

I oktober 2017 slog kommissionen fast att Luxemburg gav olagliga skatteförmåner åt Amazon⁷¹.

Sätta stopp för selektiva skatteförmåner – beslutet om Amazon

Efter en fördjupad granskning som inleddes i oktober 2014 drog kommissionen slutsatsen att ett förhandsbesked om beskattning som utfärdades av Luxemburg 2003 och förnyades 2011 innebar en sänkning, utan giltig motivering, av den skatt som betalas av Amazon i Luxemburg.

Tack vare förhandsbeskedet om beskattning kunde Amazon flytta större delen av sin vinst från ett företag inom Amazonkoncernen som är skattskyldigt i Luxemburg (Amazon EU) till ett företag som inte är skattskyldigt där (Amazon Europe Holding Technologies) utan giltig ekonomisk motivering. Transaktioner mellan företag inom en koncern måste prissättas på ett sätt som återspeglar de ekonomiska realiteterna. Detta innebär att betalningar mellan två företag inom samma koncern bör vara förenliga med vad som gäller mellan oberoende företag under kommersiella villkor (ofta kallad armlängdsprincipen).

Kommissionens granskning visar att den ersättningsnivå som godkändes genom förhandsbeskedet om beskattning var överprissatt och inte avspeglade de ekonomiska realiteterna. Därigenom har dessa vinster inte alls beskattats. Tack vare beslutet kunde Amazon de facto undvika beskattning av nära tre fjärdedelar av all vinst som företaget gjorde på försäljning inom EU. På grundval av detta drog

nr 702/2014 vad gäller beräkningen av stödberättigande kostnader, EUT L 156, 20.6.2017. Finns på <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1497952641554&uri=CELEX:32017R1084>.

⁷¹ Ärende SA.38944 *Påstått stöd till Amazon*, kommissionens beslut av den 4 oktober 2017. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_38944.

kommissionen slutsatsen att Amazon beviljades en selektiv ekonomisk fördel genom förhandsbeskedet om beskattning.

Ett enskilt företag, som också har sitt säte i Luxemburg och omfattas av samma nationella skattelagstiftning, hade tvingats betala fyra gånger så mycket i skatt som Amazon på samma vinst. Detta innebär att

Amazon gavs konkurrensfördelar som inte fanns att tillgå för jämförbara företag, vilket gav upphov till olagligt statligt stöd.

Luxemburg måste återkräva cirka 250 miljoner euro i obetalda skatter från Amazon, plus ränta. Detta belopp täcker den åttaårsperiod då Amazon förlitade sig på förhandsbeskedet om beskattning för att fastställa företagets bolagsskatt i Luxemburg. Det är upp till Luxemburgs skattemyndigheter att nu bestämma det exakta beloppet, på grundval av den metod som fastslås i kommissionens beslut.

Den 26 oktober inledde kommissionen en fördjupad undersökning av Förenade kungarikets stödordning där vissa transaktioner som genomförs av multinationella koncerner undantas från tillämpningen av nationella regler inriktade på skatteflykt⁷². Genom Förenade kungarikets undantag för finansiering av företagsgrupper behöver ingen omplacering ske av de inkomster för utländska kontrollerade bolag som ett utlandsbaserat dotterbolag tar emot från ett annat närstående företag i utlandet. Kommissionen hyser i detta skede tvivel om huruvida detta undantag är förenligt med Förenade kungarikets övergripande mål för reglerna för utländska kontrollerade bolag, dvs. att de inkomster som på konstlad väg flyttats från brittiska moderbolag till deras utländska dotterbolag ska föras tillbaka till Förenade kungariket för beskattning. Kommissionen anser att Förenade kungariket bör tillämpa reglerna mot missbruk på alla företag som på konstlad väg överför inkomster, däribland de företag som får in intäkter från finansiering av företagsgrupper, eftersom de alla befinner sig i en jämförbar faktisk och juridisk situation med hänsyn till åtgärdens mål.

Den 18 december inledde kommissionen en fördjupad undersökning av Nederländernas skattemässiga behandling av *Inter IKEA*, en av de två koncerner som driver IKEA:s affärsverksamhet⁷³. Inter IKEA Systems, en nederländsk enhet av Inter IKEA-koncernen, bokför alla intäkter från franchiseavgifter som betalats av IKEA:s butiker runt om i världen. Kommissionens undersökning rör två förhandsbesked om beskattning som utfärdades av de nederländska myndigheterna 2006 och 2011 och som har medfört att Inter IKEA Systems skattepliktiga vinst i Nederländerna minskat betydligt. På detta stadium anser kommissionen att den behandling som godkändes i de två förhandsbeskeden om beskattning kan ha gett Inter IKEA Systems en selektiv fördel som andra företag som omfattas av samma nationella skatteregler i Nederländerna inte har kommit i åtnjutande av.

Finansbolag tillhandahåller finansiella tjänster inom koncernen och deras vinst utgörs av ersättningen för deras finansieringsverksamhet som måste vara förenlig med armlängdsprincipen. Denna fråga har utgjort ett av nyckelområdena för kommissionen sedan dess granskning av medlemsstaternas praxis för förhandsbesked om beskattning påbörjades. I det arbetsdokument som offentliggjordes som en del av denna granskning i juni 2016 gjordes

⁷² Statligt stödärende SA.44896 – Förenade kungariket – *System för potentiellt statligt stöd rörande undantag för Förenade kungariket när det gäller finansiering av enheter som ingår i samma företagsgrupp*, kommissionens beslut av den 26 oktober 2017. Skrivelsen finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3&case_title=cfc och pressmeddelandet på http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4201_en.htm.

⁷³ Statligt stödärende SA.46470 – Nederländerna – *Potential State aid to Inter Ikea*, kommissionens beslut av den 18 december 2017 (finns snart tillgängligt). Se IP/17/5343 av den 18 december 2017 för mer information. Finns på http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5343_sv.htm.

invändningar om att man inom ramen för vissa förhandsbesked om beskattning för finansbolag godkände mycket låga marginaler och ett lågt beskattningsunderlag⁷⁴.

Generaldirektoratet för konkurrens gav stöd åt Luxemburg och Cypern i deras ansträngningar att ändra sina skatteregler för att undvika otillbörliga fördelar för finansbolag. Luxemburg ändrade sina regler för finansbolag i slutet av 2016 genom ett nationellt administrativt cirkulär⁷⁵. Dessa regler trädde i kraft den 1 januari 2017. På samma sätt införde Cypern genom ett cirkulär från den 30 juni 2017 ändringar av sina nationella regler för att göra dem strängare när det gäller den skattemässiga behandlingen av finansbolag.

Koncentrationskontroll för att förebygga ett de facto-monopol i finanssektorn

Den europeiska ekonomin är beroende av välfungerande finansmarknader. Detta är inte bara viktigt för banker och andra finansiella institut. Hela ekonomin gynnas när företag kan skaffa kapital på konkurrenskraftiga finansiella marknader.

I mars 2017 förbjöd kommissionen enligt EU:s koncentrationsförordning den föreslagna sammanslagningen mellan Deutsche Börse och London Stock Exchange Group⁷⁶, en sammanslagning som skulle ha förenat de verksamheter som bedrivs av de två största europeiska börsaktörerna. De två aktörerna äger börserna i Tyskland, Italien och Förenade kungariket samt flera av de största europeiska clearingcentralerna. Kommissionen slog genom sin undersökning fast att sammanslagningen skulle ha skapat ett de facto-monopol på marknaderna för clearing av instrument med fast intäkt.

Clearingtjänster syftar i huvudsak till att säkerställa utförandet av handel på börserna. De tillhandahålls av clearingcentraler som står mellan de två handelsparterna – säljaren och köparen – och övertar fallissemangsriskerna för båda handelsparterna gentemot den andra parten. Clearingcentraler har därför stor betydelse för de finansiella marknadernas stabilitet och gör att man undviker en dominoeffekt om den ena parten fallerar. Genom kommissionens beslut kommer man att bevara effektiv konkurrens på marknaden för finansiell infrastruktur.

Kontroll av statligt stöd för att värna om lika villkor inom banksektorn

Både konsumenter och företag använder finansiella tjänster som tillhandahålls av banksektorn. Europa behöver ett stabilt banksystem som kan stödja tillväxten på lång sikt, där banker med sunda affärsmodeller kan låna till företag så att de kan växa och skapa sysselsättning.

Oron på finansmarknaderna, som utlöstes av finanskrisen 2008, krävde åtgärder från regeringar för att återupprätta förtroendet för den finansiella sektorn och förhindra en systemkris. Kommissionen tillämpar reglerna om statligt stöd tillsammans med bankunionens bestämmelser. För att värna om lika villkor vid bedömningen av offentligt stöd till finanssektorn genomför kommissionen en grundlig analys av det statliga stödets effekter för att se till att skattebetalarna inte behöver bidra mer än vad som är absolut nödvändigt och även för att ta itu med den otillbörliga konkurrens som stödet kan ge upphov till.

⁷⁴ GD Konkurrens arbetsdokument om statligt stöd och förhandsbesked om beskattning, *Internal Working Paper – Background to the High Level Forum on State Aid of 3 June 2016*. Finns på http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/working_paper_tax_rulings.pdf.

⁷⁵ Cirkulär från direktören för bidrag, L.I.R. n° 56/1 – 56bis/1 av den 27 december 2016. Finns på <http://www.impotsdirects.public.lu/content/dam/acd/fr/legislation/legi16/circulairelir561-56bis1-27122016.pdf>.

⁷⁶ Ärende M.7995 *Deutsche Börse/London Stock Exchange Group*, kommissionens beslut av den 29 mars 2017. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7995.

I juni 2017, efter Europeiska centralbankens beslut att fastslå att Banca Popolare di Vicenza och Veneto Banca höll på att falla eller sannolikt skulle falla, och Gemensamma resolutionsnämndens beslut om att resolutionsåtgärder inom ramen för den gemensamma resolutionsmekanismen inte låg i allmänhetens intresse för någon av bankerna, var båda bankerna tvungna att likvideras enligt nationella italienska insolvensförfaranden. Italien fastställde att likvidationen av dessa banker hade allvarliga effekter på realekonomin och beslutade att tillhandahålla statligt stöd för en ordnad likvidation.

Vid utvärderingen av Italiens anmälan godkände kommissionen enligt reglerna om statligt stöd det nationella stödet för att underlätta de båda bankernas likvidation och utträdet från bankmarknaden enligt den nationella insolvenslagen⁷⁷. Utöver ramen för resolution av banker innefattar EU:s regler möjligheten att använda nationella medel för att underlätta likvidation och lindra de ovannämnda ekonomiska effekterna, med förbehåll för kommissionens godkännande enligt reglerna om statligt stöd. Banca Popolare di Vicenzas och Veneto Bancas aktieägare slogs ut och oprioriterade borgenärer bidrog till fullo med 1,2 miljarder euro till likvidationen, vilket ledde till sänkta kostnader för den italienska staten samtidigt som insättarna förblev helt skyddade. Eftersom de banker som tagit emot stöd inte har hållits vid liv på ett konstlat sätt utan har lämnat marknaden har konkurrensen på bankmarknaden upprätthållits. Runt 17,8 miljarder euro (bokfört bruttovärde) i nödlidande lån har avlägsnats från det italienska banksystemet.

EU:s regler, i synnerhet direktivet om återhämtning och resolution av banker, gör det möjligt för staten att tillfälligt tillföra kapital till en solvent bank utan att utlösa fallissemang eller sannolikheten för fallissemang, förutsatt att vissa kriterier uppfylls (dvs. så kallad förebyggande rekapitalisering). I juli godkände kommissionen enligt reglerna om statligt stöd Italiens plan att tillhandahålla den italienska banken Monte dei Paschi di Siena⁷⁸ förebyggande rekapitalisering på grundval av en utförlig omstruktureringsplan. Stöd för förebyggande rekapitalisering kan endast beviljas för att förbereda en bank på osannolika kapitalbehov som enbart skulle komma till stånd om de ekonomiska villkoren skulle försämrats avsevärt. Genom omstruktureringsåtgärderna säkerställs att banken förblir ekonomiskt bärkraftig på längre sikt samtidigt som snedvridningen av konkurrensen begränsas. I enlighet med kraven om bördefördelning späddes aktierna ut och efterställda obligationer omvandlades till eget kapital, vilket innebar sänkta kapitalbehov på 4,3 miljarder euro. Banken håller dessutom på att sälja nödlidande lån med ett bokfört bruttovärde på 26,1 miljarder euro till en värdepapperiseringsenhet.

I oktober 2017 godkände kommissionen enligt reglerna om statligt stöd det portugisiska stödet för försäljningen av Novo Banco⁷⁹, den brobank som Portugal hade skapat 2014 inom ramen för resolutionen av Banco Espírito Santo⁸⁰. Godkännandet av stödet baserades på den sålda enhetens ekonomiska bärkraft som garanterades genom en av köparen föreslagen plan som även innehöll åtgärder för att begränsa snedvridningen av konkurrensen.

⁷⁷ Ärende SA.45664 *Orderly liquidation of Banca Popolare di Vicenza and Veneto Banca - Liquidation aid*, kommissionens beslut av den 25 juni 2017. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_45664.

⁷⁸ Ärende SA.47677 *New aid and amended restructuring plan of Banca Monte dei Paschi di Siena*, kommissionens beslut av den 4 juli 2017. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_47677.

⁷⁹ Ärende SA.49275 *Sale of Novo Banco with additional aid in the context of the 2014 Resolution of Banco Espírito Santo, S.A.*, kommissionens beslut av den 11 oktober 2017. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_49275.

⁸⁰ Ärende SA.39250 *Monitoring of Banco Espírito Santo*, kommissionens beslut av den 3 augusti 2014. Finns på http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_39250.

7. Samarbete för en långtgående konkurrenskultur

I takt med att världsmarknaderna fortsätter att integreras och allt fler företag förlitar sig på globala värdekedjor måste konkurrensmyndigheter i högre grad än någonsin tidigare enas om gemensamma standarder och förfaranden. För att man ska kunna genomdriva konkurrensreglerna på ett effektivt sätt krävs i allt större utsträckning samarbete med andra tillsynsmyndigheter. Om ett företags affärsmetoder skadar konkurrensen i olika länder och världsdelar kan rättvisa och jämlika marknadsvillkor endast återställas om myndigheterna samverkar.

Kommissionen har varit pådrivande i internationella samarbeten på konkurrensområdet, både på multilateral och bilateral nivå. Redan 2001 var kommissionen bland de grundande medlemmarna av det internationella konkurrensnätverket, som nu har över 130 medlemmar. Kommissionen är även aktiv i alla internationella konkurrensforum, däribland OECD, Unctad, WTO och Världsbanken.

På bilateral nivå förhandlar kommissionen om frihandelsavtal i syfte att inbegripa konkurrensbestämmelser och bestämmelser om statligt stöd i sådana avtal. Under 2017 fortsatte kommissionens förhandlingar med Mexiko, Mercosur och Indonesien, och förhandlingar inleddes även med Chile och Azerbajdzjan. Kommissionen deltar dessutom i en rad olika samarbeten med konkurrensmyndigheter i ett antal tredjeländer, på grundval av avtal eller samförståndsavtal. I juni 2017 tecknade kommissionen ett samförståndsavtal med Kinas nationella kommission för utveckling och reform för att inleda en dialog om kontroll av statligt stöd⁸¹. Kommissionen håller utöver detta på att förhandla fram ett avtal med Schweiz för underlättande för institutioner.

Ett lands beslut att bevilja ett företag med global verksamhet subventioner kan påverka konkurrensen i ett annat land, vilket är fallet med EU och Kina. Den nya samarbetsdialogen om statligt stöd kommer att främja EU:s och Kinas ömsesidiga intresse och gemensamma arbete för rättvis global konkurrens. Genom dialogen kommer Kina att få ta del av EU:s erfarenhet av att genomföra kontroller av statligt stöd. Dialogen kommer även att användas för att få mer kunskap om genomförandet av den nya granskningen av sund konkurrens i Kina. Granskningen är till för att förhindra att den offentliga politiken leder till snedvriden eller begränsad konkurrens samtidigt som rättvis marknadskonkurrens upprätthålls och en enhetlig marknad främjas.

Denna arbetsplan är en del av kommissionens bredare strategi för att främja en global konkurrenskultur samt verka för lika villkor på global nivå så att företag kan konkurrera på sina meriter. För detta ändamål arbetar kommissionen för att påskynda utvecklingen i Världshandelsorganisationen när det gäller att främja lika villkor på global nivå i fråga om subventioner. Kommissionen fortsätter dessutom att engagera sig i branschspecifika initiativ för att beröra subventioner i ett internationellt sammanhang, såsom inom stålsektorn (G20:s globala forum för överkapacitet i stålsektorn), halvledarbranschen (riktlinjer för regionalt stöd för halvledarindustrin) och varvsindustrin (OECD). Slutligen har kommissionen inrättat ett särskilt forum med EU:s medlemsstater för att öka medvetenheten om internationell bidragspolitik och för att utbyta synpunkter när det gäller den pågående utvecklingen på multilateral och bilateral nivå samt om subventioner som ges av tredjeländer.

⁸¹ Se IP/17/1520, 2 juni 2017. Finns på http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1520_en.htm.

Upprätthålla en regelbunden och konstruktiv dialog mellan institutioner

Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén är viktiga partner i kommissionens ansträngningar att förklara konkurrenspolitikens relevans för EU:s medborgare och intressenter.

Kommissionsledamoten Vestager förde 2017 en diskussion med olika utskott i parlamentet: Utskottet för ekonomi och valutafrågor, Utskottet för regionalpolitik och Utskottet för jordbruk och landsbygds utveckling.

Liksom tidigare år antog parlamentet en resolution om kommissionens årliga rapport om konkurrenspolitik. Kommissionen välkomnar parlamentets inställning att en kraftfull konkurrenspolitik behövs för att upprätthålla den inre marknadens integritet och att konkurrensen leder till att medborgarna får ett ökat inflytande genom att de erbjuds konkurrenskraftiga priser och ett urval av innovativa varor och tjänster på marknadsplatsen. Kommissionen kommer därför att fortsätta sitt arbete med att komma till rätta med olagliga karteller och företags missbruk av ledande marknadsställningar samt med att granska sammanslagningar och statligt stöd på den inre marknaden för att undvika minskad eller snedvriden konkurrens.

Kommissionen ser positivt på parlamentets engagemang i bekämpningen av skatteundandragande och skatteflykt. Kontrollen av statligt stöd har visat sig effektiv när det gäller att åtgärda problemet med selektiva skatteförmåner för multinationella företag. Under 2017 fortsatte kommissionen att vidta viktiga åtgärder på detta område⁸² och man genomför systematiska analyser av fakta som rör förhandsbesked om beskattning från alla medlemsstater. I maj publicerade undersökande journalister dokument i det som benämns som Paradisläckan, där det ingick uppgifter om olika företags skattearrangemang. Kommissionen kommer att utvärdera denna information när den blir tillgänglig för att kontrollera om den innehåller nya uppgifter om potentiellt statligt stöd till dessa företag.

Kommissionen välkomnar parlamentets stöd för sina efterlevnadsåtgärder i samband med Google Shopping och andra initiativ i den digitala ekonomin. Kommissionen har efter sin utredning av konkurrensen inom e-handelsbranschen inlett undersökningar för att avgöra om vissa affärsmetoder försvårar konsumenters åtkomst till varor och tjänster på nätet till konkurrenskraftiga priser i andra medlemsstater. I undersökningarna ingår hemelektronik, dataspel och hotellövernattningar. Kommissionen utvärderar även vikten av data, algoritmer och andra egenskaper hos den digitala ekonomin när det gäller tillämpning av konkurrensreglerna.

Som kommissionen tidigare upprepat kommer kommissionen att fortsätta att spela en viktig roll när det gäller att kontrollera det statliga stödet i finanssektorn. Målet med detta är att se till att stöd till banker begränsas till vad som är absolut nödvändigt och att lämpliga åtgärder vidtas för att banker ska kunna återgå till att vara ekonomiskt bärkraftiga samt minimera snedvridningen av konkurrensen på den inre marknaden. Kommissionen ställer sig bakom parlamentets mål att minska det statliga stödet i den finansiella sektorn över tid och är redo att förklara sitt agerande på detta område.

Kommissionen delar ansvaret för att genomdriva EU:s konkurrensregler med nationella konkurrensmyndigheter, som fattar 85 % av besluten på grundval av EU:s antitrustregler. Kommissionen välkomnar både parlamentets och rådets stöd, som uttrycks i form av ett

⁸² För detaljerad information, se kapitel 2 i denna rapport.

förslag till direktiv med syfte att säkerställa att nationella konkurrensmyndigheter effektivt kan kontrollera efterlevnaden av EU:s konkurrensregler. Kommissionen antog förslaget den 22 mars och båda institutionerna gör betydande framsteg i arbetet för att anta det föreslagna direktivet under parlamentets innevarande mandatperiod.

Kommissionen inser vikten av att både parlamentet och rådet ansluter sig till idén om effektiv konkurrens genom hela livsmedelskedjan. Kommissionen godkände två sammanslagningar i den lantbrukskemiska sektorn 2017, men endast på stränga villkor att viktiga företag och tillgångar såldes till nya köpare för att jordbrukare och konsumenter skulle kunna fortsätta att gynnas av konkurrens i form av överkomliga priser och innovation för växtskyddsmedel. I november skickade kommissionen en invändning till AB InBev om begränsningar av parallellimport av företagets öl till Belgien. Medlagstiftarna beslutade 2017 att ändra tillämpningen av konkurrensreglerna för jordbrukssektorn genom att ändra förordningen om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter inom ramen för den så kallade omnibusförordningen. Genom ändringarna, som trädde i kraft den 1 januari 2018, infördes ett uttryckligt konkurrensmässigt undantag för bland annat produktionsplanering och avtalsförhandlingar (producentmedlemmarnas gemensamma försäljning via producentorganisationer eller sammanslutningar av producentorganisationer) av erkända producentorganisationer eller sammanslutningar av producentorganisationer i alla jordbrukssektorer enligt fastställda villkor. Kommissionen noterade ändringarna av konkurrensreglerna på jordbruksområdet men uttryckte i en åtföljande förklaring oro över att vissa av de nya bestämmelserna för producentorganisationer kan skada små jordbrukares ekonomiska bärkraft och välbefinnande, liksom konsumenternas intressen. Kommissionen menade även att det skulle kunna leda till rättslig och förfarandemässig osäkerhet. Ett ingripande från kommissionen eller nationella konkurrensmyndigheter kan behövas om till exempel en producentorganisation som omfattar en stor andel av marknaden försöker begränsa medlemmarnas handlingsfrihet.

Kommissionen har även arbetat aktivt med Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén. I juli utbytte kommissionen synpunkter med Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, i synnerhet gällande tillämpningen av reglerna om statligt stöd på skatteområdet och andra beslut av intresse för kommittén. Kommissionen är tacksam för kommitténs stöd för moderniseringen av kontrollen av statligt stöd och för ökad insyn i de offentliga utgifterna i EU. Den 1 december diskuterade kommissionsledamoten Vestager konkurrensens inverkan i våra regioner i Regionkommitténs plenardebatt. Kommittén uttryckte ett starkt stöd för tillämpningen av konkurrensreglerna i hela ekonomin samt för en utvidgad allmän gruppundantagsförordning för statligt stöd. Kommittén betonade även vikten av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

Stöd till arbetsgruppen för förberedelse och genomförande av förhandlingarna med Förenade kungariket i enlighet med artikel 50 i EU-fördraget

Efter Förenade kungarikets anmälan enligt artikel 50 i EU-fördraget började kommissionen förbereda för Förenade kungarikets utträde ur EU. Generaldirektoratet för konkurrens stöder kommissionens arbetsgrupp för förberedelse och genomförande av förhandlingarna med Förenade kungariket i enlighet med artikel 50 i EU-fördraget när det gäller de instrument de har att tillgå (sammanslagningar, antitrustlagstiftning och statligt stöd) inom ramen för förhandlingarna om avtalet om utträde och avtalet om de framtida förbindelserna med Förenade kungariket. Enligt vad som fastställts av Europeiska rådet bör man inom ramen för eventuella framtida handelsavtal säkerställa lika villkor, särskilt vad gäller konkurrens och statligt stöd.